ljQLo ;+l3otf / :yfgLo of]hgf

cfof]hs M lhNnf ;dGjo ;ldlt, dgf8

;xhLs/0f M /fli6«o k|fs[lts ;|f]t tyf ljQ cfof]u sf7df8f} .

ldlt M @)*! kmfNu'g !^ ut] .

k|:t'ltsf] vfsf

- ;+l3otfsf] kl/efiff
- /fli6«o k|fs[lts ;|f]t tyf ljlQ cfof]usf] kl/ro
- ljlQo x:tfGt/0f
- /fh:jsf] af"8kmf"6
- k|fs[lts ;|f]taf6 k|fKt /f]oN6Lsf] af"8kmf"6
- ;vfgLo ef]hgf th{'df

संघीय व्यवस्था

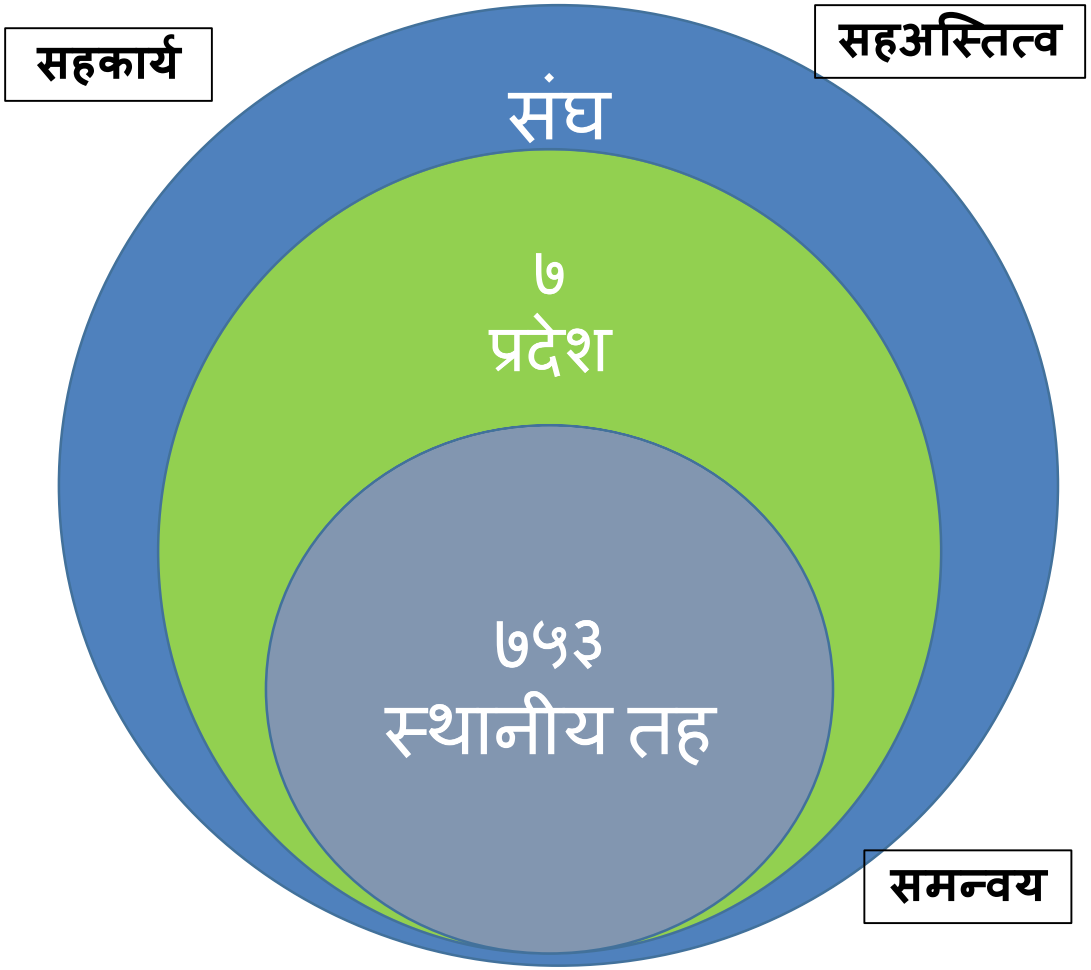

संघीयता

- एउटै भुगोल र एउटै जनतालाई फरक फरक बिषयमा भिन्न भिन्न तहका सरकारले शासन गर्ने व्यवस्था नै संघीय व्यवस्था हो ।

संघीयताका **kIfx?**

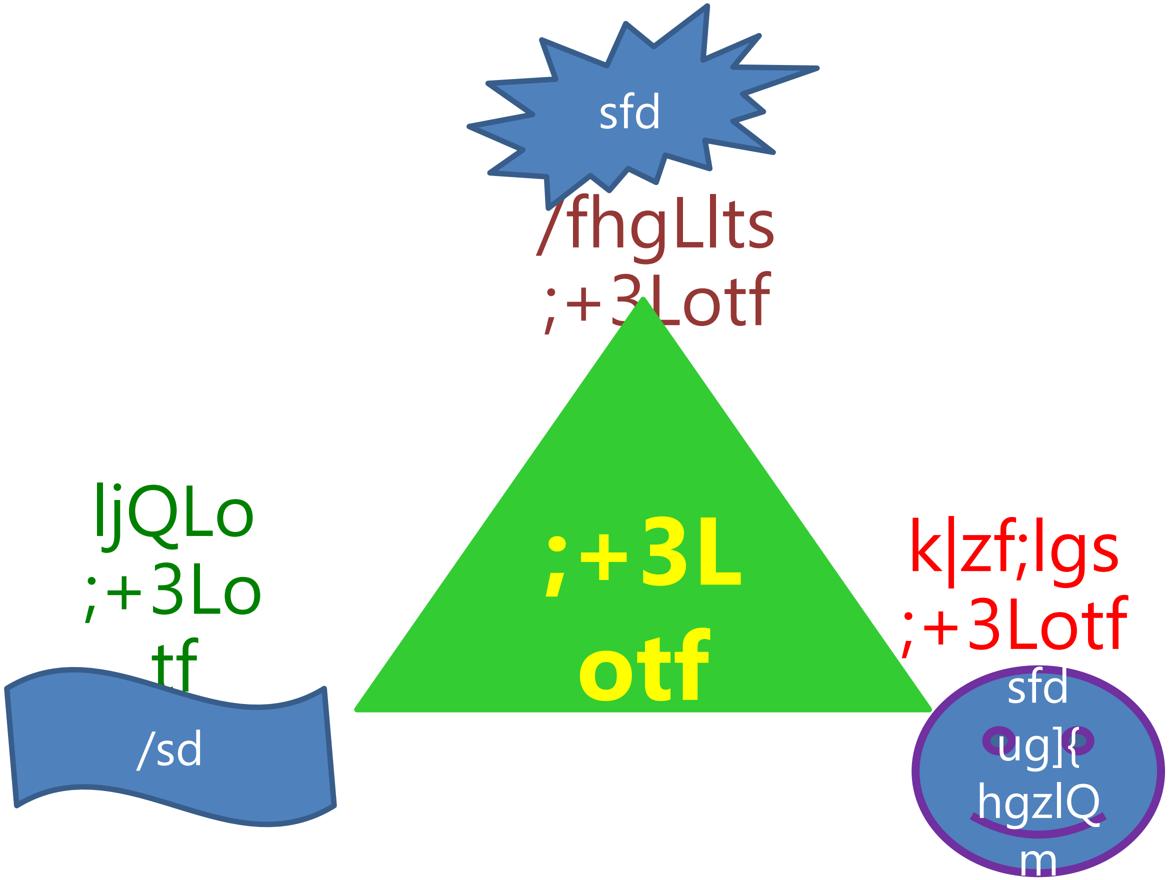

sfd
/fhgLlts ;+3Lotf
ljQLo ;+3Lo tf
;+3L otf
k|zf;lgs ;+3Lotf
/sd
sfd ug]{ hgzlQm

राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग परिचय

- नेपालको संविधानको धारा २५० बमोजिमको संवैधानिक आयोग,
- संविधानको धारा ६० र २५१ बमोजिमको संवैधानिक जिम्मेवारी,
- अध्यक्ष सहित बढीमा पाँच जना पदाधिकारी रहने व्यवस्था,
- पदाधिकारीहरुको नियुक्ति संवैधानिक प्रक्रिया बमोजिम हुने व्यवस्था,
- राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग ऐन, २०७४ को कानुनी जिम्मेवारी र कार्यप्रकृया,
- अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ बमोजिमको वित्त व्यवस्थापन प्रकृया,

राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग

- संवैधानिक आयोग
- संवैधानिक परिषदबाट सिफारिस, संसदीय सुनुवाई र राष्ट्रपतिबाट नियुक्ती
- संघीय संसदप्रति जवाफदेही
- वार्षिक प्रतिवेदन राष्ट्रपति समक्ष पेश
- तलब भत्ता, प्रशासनिक खर्च सिधै सञ्चित कोषमाथि व्ययभार हुने,

राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोगको कार्यक्षेत्र र भूमिका

सहजीकरण

सुझाव

सिफारिस

अध्ययन अनुसन्धान

प्राकृतिक स्रोत | राजस्व | वित्तीय अनुदान | आन्तरिक ऋण

वित्तीय संघीयताका आयामहरू

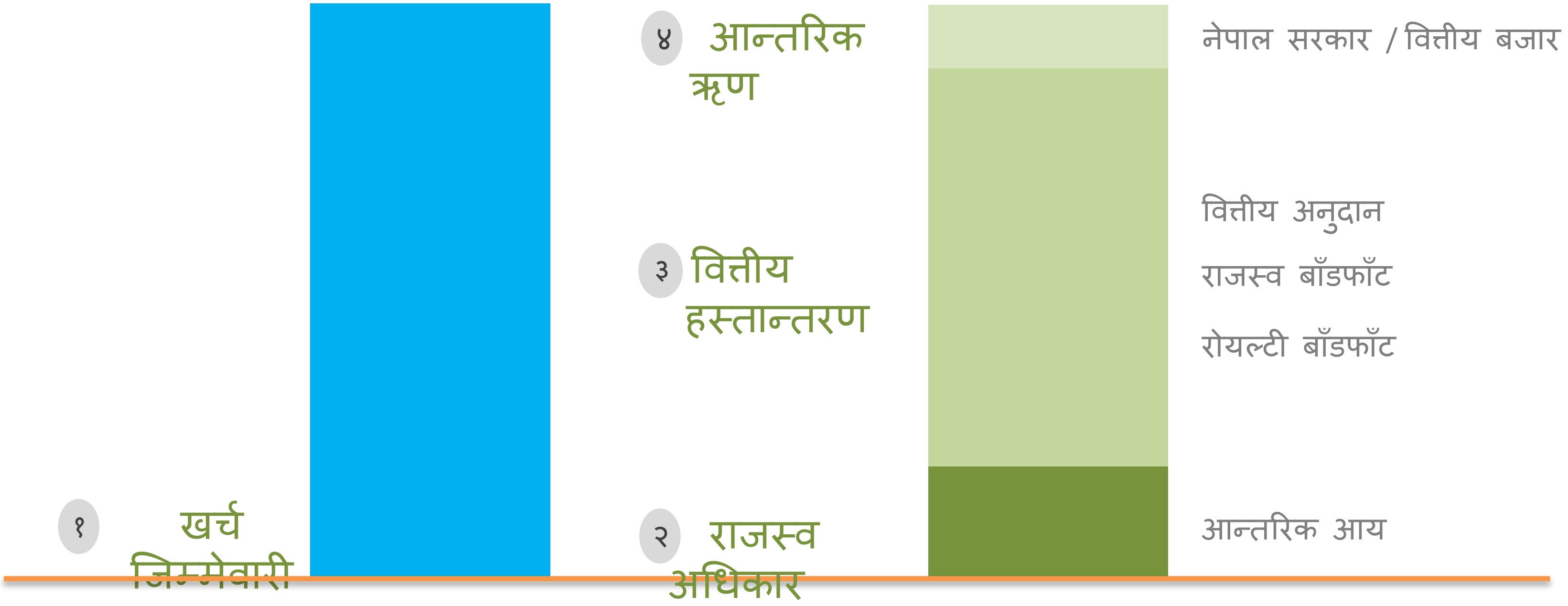

खर्चको आवश्यकता

सेवाको मानक (गुणस्तर मापदण्ड)	सेवा प्रवाहको लक्ष	लागत सूचकाङ्क	लाभार्थी (सेवाग्राही)	खर्चको आवश्यकता
प्रदान गरिने सेवाको मानक निर्धारण गर्नु।	प्रदान गरिने सेवाको लक्ष निर्धारण गर्नु ।	भौगोलिक तथा अन्य अवस्थिति अनुसारको सेवा लागत सूचक तय गर्नु ।	लाभार्थी वा सेवाग्राहीहरुको संख्या तय गर्नु ।	खर्चको आवश्यकता ।

खर्चको आवश्यकता गणनाको प्रमुख पूर्व शर्त भनेको तीन तहका सरकारहरूको कार्य जिम्मेवारीको स्पष्ट बाँडफाँट हो ।

नेपालमा वित्तीय हस्तान्तरण

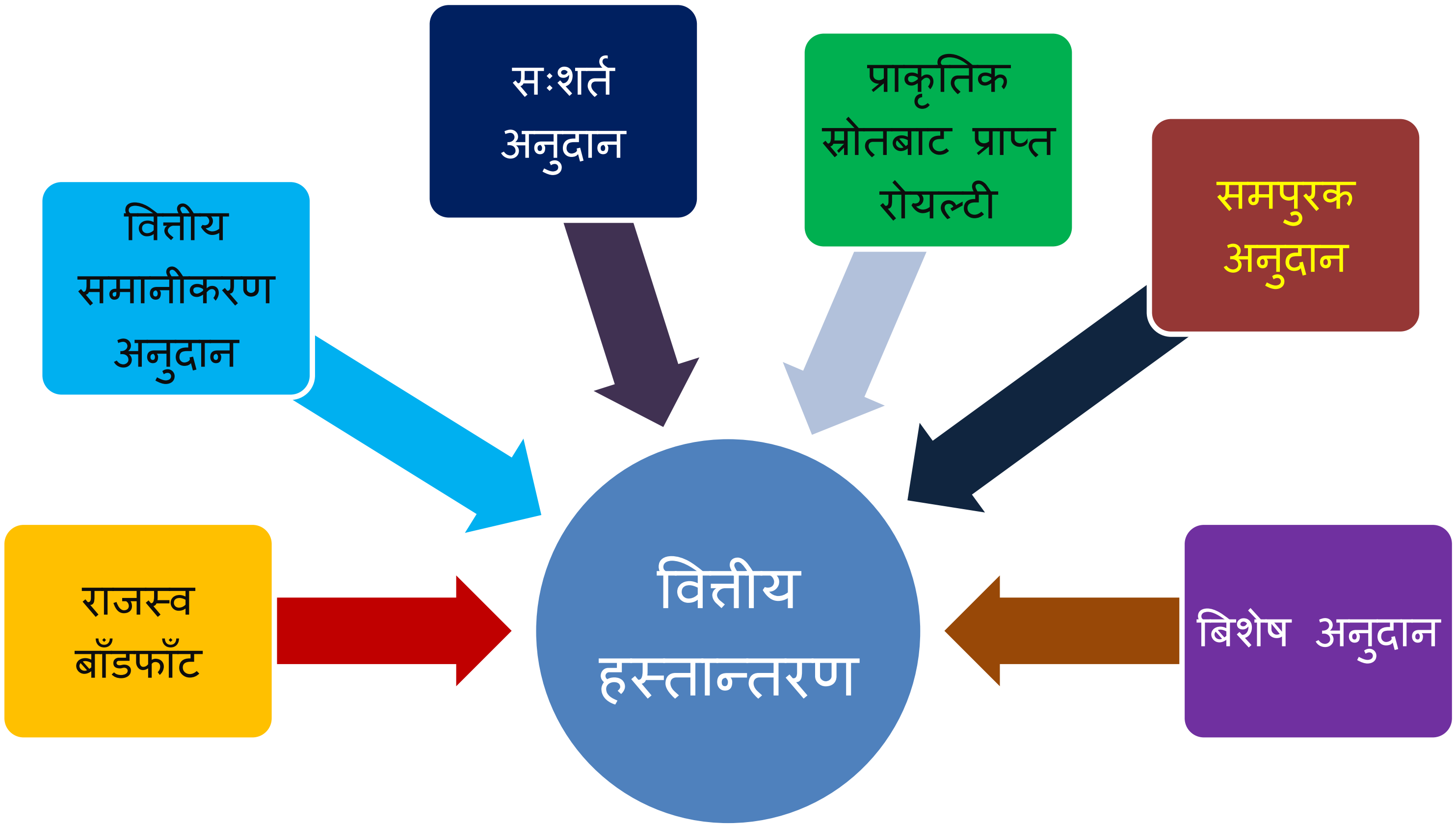

वित्तीय अन्तर (Fiscal Gap)

वित्तीय अन्तर = { खर्च आवश्यकता (Expenditure Needs) − राजस्व क्षमता (Revenue Potentialities) }

वित्तीय हस्तान्तरण-वित्तीयअन्तर पुरा गर्ने औजार

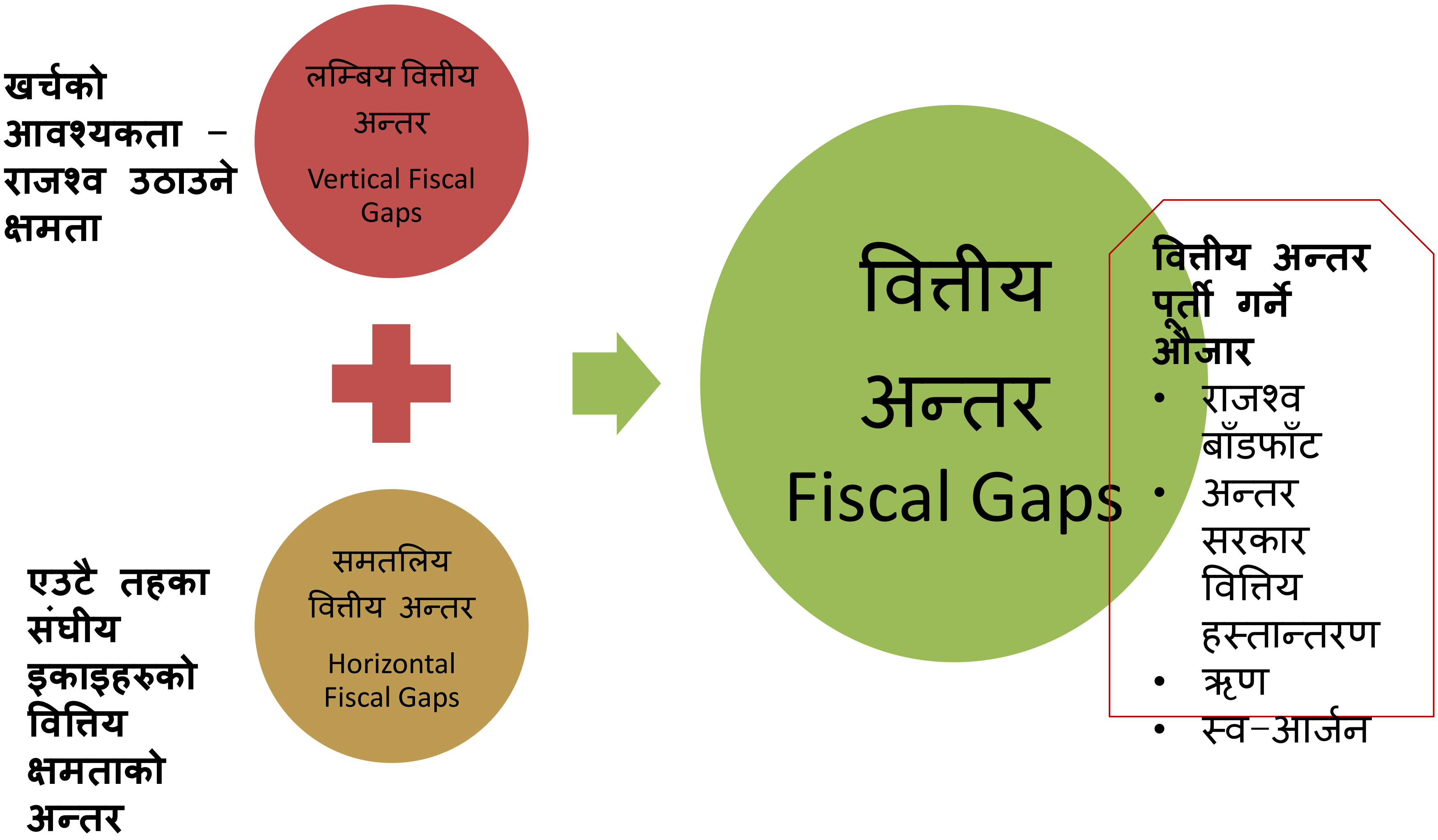

अन्तरसरकारी वित्त हस्तान्तरण

राजस्व बाँडफाँड

- मुल्य अभिवृद्धी कर
- आन्तरिक अन्तशूल्क

अनुदान

- वित्तीय समानीकरण अनुदान
- सशर्त अनुदान
- समपूरक अनुदान
- विशेष अनुदान

राजस्व बाँडफाँडका आधारहरु

(राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग ऐन, २०७४ को दफा १५ को उपदफा १ अनुसार)

कानुनी आधार
१. जनसंख्या र जनसांख्यिक विवरण
२. क्षेत्रफल (भूगोल)
३. मानव विकास सूचकाङ्क
४. खर्चको आवश्यकता
५. पूर्वाधार विकास
६. राजस्व संकलनमा गरिएको प्रयास
७. विशेष अवस्था।

राजस्व बाँडफाँड (मू.अ.क. र आ.अ.शू.)

क्र. सं.	राजस्व बाँडफाँड गर्दा लिइएका आधार (सूचक)	आन्तरिक ढाँचा (उपसूचककोभारप्रतिशतमा)	ढाँचा (भार प्रतिशतमा)
१.	जनसंख्या र जनसाङ्ख्यिक विवरण: क. कुल जनसंख्या, ख. आश्रित जनसंख्या	 ७० % ३० %	६० %
२.	क्षेत्रफल (भूगोल)		१५ %
३.	मानव विकास सूचकाङ्क		५ %
४.	खर्चको आवश्यकता		५ %
५.	राजस्व संकलनमा गरेको प्रयास		३ %
६.	पूर्वाधार विकास: क. सडकको घनत्व (सडकमा पहुँच), ख. विद्युतको सुविधा (विद्युतमा पहुँच), ग. सूचना प्रविधिको सुविधा (सूचना प्रविधिमा पहुँच), घ. खानेपानीको सुविधा (खानेपानीमा पहुँच), ङ. सरसफाई (शौचालयको उपलब्धता)	 ६० % १० % १० % १० % १० %	१० %
७.	विशेष अवस्था: क. अपाङ्गता भएको जनसंख्या, ख. आर्थिक सामाजिक असमानता ।	 २० % ८० %	२ %
	जम्मा		१०० %

राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त रकमको उपयोग

- राजश्व बांडफांडवाट प्राप्त रकम अन्तर-सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐनको दफा २१ (४) बमोजिम हुने गरी खर्च गर्नुपर्ने ।

<u>के मा :</u>

- अत्यावश्यक प्रशासनिक खर्च गर्न,
- अनिवार्य रुपमा गर्नैपर्ने सञ्चालन खर्च गर्न,
- सार्वजनिक सेवाको कार्यमा खर्च गर्न,
- विकास निर्माणका कार्यमा खर्च गर्न,

<u>कसरी :</u>

- पहिलो : प्राथमिकता आफ्नो आन्तरिक आयवाट खर्च गर्ने,
- दोस्रो : नपुग भएमा मात्रै संघबाट प्राप्त राजस्व बाँडफाँडको रकमबाट खर्च गर्ने,
- तेस्रो : संविधानले प्रत्याभूत गरेको जिम्मेवारी सम्पादन गर्नका लागि उपयोग गर्नुपर्ने ।

सवारी साधन कर

(Tax on Vehicle)

(अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐनको दफा ६क बमोजिम प्रदेश विभाज्य कोषमा जम्मा भएको सवारी साधन कर रकममध्ये ६०% रकम प्रदेश सरकारलाई र ४०% रकम सम्बन्धित प्रदेश भित्रका स्थानीय तहलाई बाँडफाँट हुने।)

सवारी साधन करको बाँडफाँडका आधार र ढांचा

❖ प्रदेश र स्थानीय तहको दोहोरो अधिकार सूचीमा रहेको सवारी साधन कर बाँडफाँडका लागि देहायका आधारहरू लिइएको ,

क्र.सं	आधार (सूचक)	ढाँचा (भार प्रतिशतमा)
१.	hg;+Vof	$)
@	;8ssf] nDjfO{	$)
#.	jg/kof{j/0f -jgn] 9fs]sf] If]q_	!)
$.	If]qkmn	!)

✓ **<u>उपयोग:</u>** सवारी साधन कर बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने रकम सडक दुर्घटना जोखिम न्यूनीकरण गर्न, सडकको मर्मत सम्भार तथा व्यवस्थापन गर्न र वातावरण संरक्षण एवं हरीयली प्रवर्द्धन गर्नमा खर्च गर्नुपर्ने ।

वित्तीय समानीकरण अनुदान
(Fiscal Equalization Grant)

वित्तीय समानीकरण अनुदान

- खर्चको आवश्यकता र राजस्वको क्षमताको आधारमा प्रदेश र स्थानीय तहलाई हस्तान्तरण गर्नुपर्ने ।
- प्रदेशले नेपाल सरकारबाट प्राप्त अनुदान र आफ्नो स्रोतबाट उठेको राजस्वलाई प्रदेश मातहतका स्थानीय तहको खर्चको आवश्यकता र राजस्वको क्षमताको आधारमा स्थानीय तहलाई हस्तान्तरण गर्नुपर्ने ।
- वित्तीय समानीकरण अनुदानको हस्तान्तरण राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोगको सिफारिस बमोजिम हुनुपर्ने ।
- वित्तीय हस्तान्तरणको मुख्य स्रोत समानीकरण अनुदान हुनुपर्ने ।

वित्तीय समानीकरण अनुदान सिफारिस

संघवाट प्रदेश तथा स्थानीय तहमा

- १. न्यूनतम अनुदान ।
- २. सूत्र (आधार र ढाँचा) मा आधारित अनुदान।
- ३. कार्यसम्पादन मापन सूचक बमोजिमको अनुदान ।

प्रदेशवाट स्थानीय तहमा

- १. न्यूनतम अनुदान ।
- २. सूत्र (आधार र ढाँचा) मा आधारित अनुदान ।

न्यूनतम वित्तीय समानीकरण अनुदान

वित्त आयोग ऐन, २०७४ को दफा १६ (३) बमोजिम प्राप्त गर्ने न्यूनतम अनुदानका लागि,

- स्थानीय तहको जनसंख्या र पालिकाहरुको वर्गिकरणका आधारमा न्यूनतम अनुदान निर्धारण गरिएको।
- स्थानीय तहका लागि उपलब्ध हुने कुल वित्तीय समानीकरण अनुदानको २६.४ प्रतिशत रकम न्यूनतम अनुदानका लागि छुट्याइएको।

- १० हजार भन्दा कम जनसंख्या भएका स्थानीय तहलाई कम्तिमा पनि रु २ करोड 7५ लाखमा नघट्ने गरी सो रकमको सिमालाई न्यूनतम आधार मानि तत् पश्चात जनसंख्या तथा स्थानीय तहको वर्गिकरण समेतका आधारमा वृद्धि गर्दै लगिएको ।

न्यूनतम वित्तीय समानीकरण अनुदान: स्थानीय तहतर्फ

क्र सं.	स्थानीय तहको जनसङ्ख्या	स्थानीय तहको सङ्ख्या	न्यूनतम अनुदान (रु. लाखमा)	जम्मा (रु. लाखमा)
१	१०,००० भन्दा कम जनसंख्या भएको	४७	२७५	१२९२५
२	१०,००० देखि २०,००० सम्म	१९०	३००	५७०००
३	२०,००० देखि ३०,००० सम्म	२०६	३२५	६६९५०
४	३०,००० देखि ४०,००० सम्म	१२०	३५०	४२०००
५	४०,००० देखि ५०,००० सम्म	७३	३७५	२७३७५
६	५०,००० देखि ६०,००० सम्म	४३	४००	१७२००
७	६०,००० देखि ७०,००० सम्म	२६	४२५	११०५०
८	७०,००० देखि ८०,००० सम्म	१४	४५०	६३००
९	८०,००० देखि ९०,००० सम्म	९	४७५	४२७५
१०	९०,००० देखि १,००,००० सम्म	१	५००	५००
११	१,००,००० देखि १,१५,००० सम्म	७	५२५	३६७५
१२	१,१५,००० देखि १,४०,०००सम्म	२	७७५	१५५०
१३	१,४०,००० देखि १,५०,००० सम्म	६	८२५	४९५०
१४	१,४०,००० देखि २,००,००० सम्म	३	८७५	२६२५
१५	२,००,००० देखि ३,००,०००सम्म	४	१०००	४०००
१६	३,००,००० देखि ५,००,००० सम्म	१	१०२५	१०२५
१७	५,००,००० भन्दा बढी	१	११२५	११२५
	जम्मा न्यूनतम अनुदान	७५३		२६४५२५

सूत्रमा आधारित वित्तीय समानीकरण अनुदान

(राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग ऐन, २०७४ को दफा १६ (१) बमोजिम प्राप्त गर्ने समानीकरण अनुदानका आधारहरु)

१. प्रदेश तथा स्थानीय तहमा रहेको शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी जस्ता मानव विकास सूचकांक,
२. अन्य प्रदेश वा स्थानीय तहको सन्तुलित विकासको अवस्था,
३. प्रदेश तथा स्थानीय तहमा रहेको आर्थिक सामाजिक वा अन्य कुनै प्रकारको विभेदको अवस्था,
४. प्रदेश तथा स्थानीय तहको पूर्वाधार विकासको अवस्था र आवश्यकता,
५. प्रदेश तथा स्थानीय तहले जनतालाई पुऱ्याउनुपर्ने सेवा,
६. प्रदेश तथा स्थानीय तहको राजस्वको अवस्था र उठाउन सक्ने क्षमता,
७. प्रदेश तथा स्थानीय तहको खर्चको आवश्यकता।

सूत्रमा आधारित वित्तीय समानीकरण अनुदान

क्र.सं.	आधार (सूचक)	आन्तरिक ढाँचा (उपसूचकको भार प्रतिशतमा)	ढाँचा (भार प्रतिशतमा)
१.	मानव विकास सूचकांक		१० %
२.	आर्थिक सामाजिक असमानता		५ %
३.	पूर्वाधार विकासको अवस्था		१० %
	क. सडकको घनत्व (सडकमा पहुँच)	६० %	
	ख. विद्युतको सुविधा (विद्युतमा पहुँच)	१० %	
	ग. सूचना प्रविधिको सुविधा (सूचना प्रविधिमा पहुँच)	१० %	
	घ. खानेपानीको सुविधा (खानेपानीमा पहुँच)	१० %	
	ङ. सरसफाई (शौचालयको उपलब्धता)	१० %	
४.	राजस्वको अवस्था		५ %
५.	खर्चको आवश्यकता र राजश्व उठाउन सक्ने क्षमता		७० %
जम्मा			१०० %

कार्य सम्पादनमा आधारित वित्तीय समानीकरण अनुदान

- राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग ऐन, २०७४ को दफा ३ को उपदफा (२) को कानुनी व्यवस्था बमोजिम **आ.ब.२०८०/81** मा प्रदेश तथा स्थानीय तहमा हस्तान्तरण हुने वित्तीय समानीकरण अनुदान सिफारिसमा कार्य सम्पादनलाई पनि आधार लिइएको ।
- वित्तीय हस्तान्तरणलाई नतिजामा आधारित बनाउन यस विधीले सघाउ पुर्‍याउने अपेक्षा गरीएको ।
- कार्यसम्पादनको स्तर उच्च हुने प्रदेश तथा स्थानीय तहलाई प्रोत्साहन गर्न आवश्यक देखिएको ।
- वित्त आयोग ऐन, वित्त व्यवस्थापन ऐन तथा स्थानीय सरकार संचालन ऐन बमोजिम गर्नुपर्ने न्युनतम प्रकृयागत कार्य गरे वा नगरेको, कानून तर्जुमा गरे वा नगरेको, उद्धेश्य बमोजिम खर्च गरे वा नगरेको लगायतका सूचकका आधारमा प्रदेश तथा स्थानीय सरकारको कार्यसम्पादन मापन गरिएको ।
- प्रदेश तथा स्थानीय तहले प्राप्त गर्ने वित्तीय समानीकरण अनुदानको कूल रकममध्ये न्यूनतम समानीकरण अनुदानका लागि सिफारिस गरिएको रकम कट्टी गरेर बाँकी हुन आउने रकमको ५ प्रतिशत रकम कार्यसम्पादनका लागि छुट्टयाइ बांडफांड गरिएको ।

sfo{ ;Dkfbg ;"rsx?

स्थानीय तहको कार्यसम्पादनमा लिईएका मूल्याङ्कनका सूचकहरू

क्र.सं.	सूचक
१	गाउँ कार्यपालिका र नगर कार्यपालिकाले प्रत्येक वर्षको **असार १० गतेभित्र** आगामी आर्थिक वर्षको राजस्व र व्ययको अनुमान सम्बन्धित गाउँ सभा र नगरसभामा पेश गरे/नगरेको।
२	गाउँ कार्यपालिका र नगर कार्यपालिकाले प्रत्येक वर्षको **असार १० गतेभित्र** आगामी आर्थिक वर्षको राजस्व र व्ययको अनुमान सम्बन्धित गाउँ सभा र नगरसभामा पेश गरी **असार मसान्तभित्र पारित** गरे/नगरेको
३	स्थानीय तहले घर जग्गा **रजिस्ट्रेशन शुल्क, मनोरञ्जन कर तथा विज्ञापन कर** वापत उठेको रकममध्ये प्रदेश सरकारलाई दिनुपर्ने **४० प्रतिशत रकम मासिक** रुपमा प्रदेश सञ्चित कोषमा जम्मा गरे/नगरेको।
४	स्थानीय तहले **आगामी आर्थिक वर्षको** लागि **आय व्ययको प्रक्षेपण** गरिएको तथ्याङ्क सहितको विवरण चालु आर्थिक **वर्षको पुस मसान्तभित्र अर्थ मन्त्रालयमा** पेस गरे/नगरेको।

स्थानीय तहको कार्यसम्पादनमा लिईएका मूल्याङ्कनका सूचकहरू

क्र.सं.	सूचक
५	स्थानीय तहले बजेट कार्यान्वयनको **वार्षिक समिक्षा** गरी तत्सम्बन्धी विवरण प्रत्येक वर्षको **कार्तिक मसान्तभित्र सार्वजनिक** गरे/नगरेको।
६	स्थानीय तहले आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्रको **राजस्व परिचालन (Target and achievement of revenue)** गरेको अवस्था।
७	स्थानीय तहको गत आर्थिक वर्षको विनियोजित रकम अनुसार **खर्च**को अवस्था।
८	गत आर्थिक वर्ष भन्दा अघिल्लो आर्थिक वर्षको अन्तिम **लेखापरिक्षणबाट औंल्याएको बेरुजुको** अवस्था।
९	महालेखा नियन्त्रक कार्यालयले प्रयोगमा ल्याएको स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन प्रणाली (Subnational Treasury Regulating Application, **SUTRA**) को प्रयोग स्थानीय तहहरुले **पूर्ण रुपमा गरी आवश्यक विवरण प्रविष्ट** गरे/नगरेको
१०	स्थानीय तहले आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्रका विषयमा स्थानीय स्तरको विकासका लागि **आवधिक योजना** तर्जुमा गरे/नगरेको।

स्थानीय तहको कार्यसम्पादनमा लिईएका मूल्याङ्कनका सूचकहरू

क्र.सं.	सूचक
११	कक्षा १ देखि ८ सम्मको **खुद विद्यार्थी भर्ना** दर।
१२	कक्षा ८ को तुलनामा कक्षा ९ मा विद्यार्थी **टिकाउ दर**।
१३	सामुदायिक विद्यालयबाट **कक्षा १०** को परीक्षामा सहभागी कुल विद्यार्थी संख्याको तुलनामा कम्तीमा स्तरीकृत अङ्क (GPA) १.६ वा सो भन्दा उच्च GPA मूल प्रमाणपत्र प्राप्त गरेका विद्यार्थी प्रतिशत
१४	चार (४) पटक **गर्भ जाँच** गर्ने महिलाको अनुपात।
१५	कुल गर्भवति महिलाको संख्यामध्ये **स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी** हुने महिलाको अनुपात
१६	**पूर्ण खोप** (विसिजी, पोलियो, डिपिटि-हेपाटाइटिस बी-हिब (पेन्टाभ्यालेन्ट),पी.सी.भी., दादुरा-रुवेला, जापनिज इन्सेफिलाइटिस, कलेरा) सेवा लिएका जन्मे देखि २४ महिनासम्म उमेर समूहका बालबालिकाको अनुपात।
१७	आयोगले कार्य सम्पादन सूचकका सम्बन्धमा तयार गरी प्रयोगमा ल्याएको **विद्युतीय अनलाइन पोर्टल** (Online Portal) मा कार्य सम्पादन सूचक सम्बन्धी विवरण तोकिएको अवधिमा प्रविष्टि (Upload) गरे/नगरेको।

वित्तीय समानीकरण अनुदानबाट प्राप्त रकमको उपयोग

- मुख्य संबैधानिक कार्य जिम्मेवारी पुरा गर्न,
- खर्चको आवश्यकता र राजस्वको क्षमता बीचको वित्तीय अन्तर परिपुर्ति गर्न,
- प्रदेशभित्रका सबै स्थानीय तहको सन्तुलित विकास गर्न,
- आफ्नो कार्यक्षेत्रभित्रका सरकारी सेवाहरुलाई न्युनतम र समतामूलक रुपमा नागरिकहरुलाई प्रदान गर्न,
- पछाडी परेका व्यक्ति, समुदाय, वर्ग तथा क्षेत्रलाई राष्ट्रिय औसतस्तरको नजिक ल्याउन,
- आर्थिक सामाजिक रुपमा कमजोरलाई सशक्तिकरण गर्न,
- संविधानले निर्देश गरेका मौलिक हक र आर्थिक सामाजिक विकासका क्षेत्रमा योगदान गर्न,
- संबैधानिक जिम्मेवारी अनुरुपको सेवा प्रवाह र विकास निर्माणका कार्य गर्न,
- आफ्नो प्रदेश तथा तहलाई अन्य प्रदेश तथा तहसंग प्रतिस्पर्धी विकास गर्न गराउन,
- प्रदेश तथा स्थानीय तहका अत्यावश्यक सेवा एवं आधारभूत आवश्यकताका कार्य गर्न र उनीहरुलाई विकासको मूल प्रवाहमा ल्याउन,
- अनुदान रकम जुन उद्देश्यका लागि प्राप्त भएको हो सोही प्रयोजनमा नतिजामूलक एवं प्रभावकारी ढंगले खर्च गर्नुपर्ने।
- अध्ययन भ्रमण, वैदेशिक भ्रमण, कार्यालय संचालन, प्रसाशनिक खर्च जस्ता शीर्षक र विषयमा समानीकरण अनुदान खर्च गर्न नहुने ।

स्थानीय तहको कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन र सोही आधारमा अनुदान सिफारिस

- नेपाल सरकारले प्रदेश तथा स्थानीय तहलाई उपलब्ध गराउने वित्तीय समानीकरण अनुदानको सिफारिस गर्दा आयोगले सम्बन्धित प्रदेश तथा स्थानीय तहको कार्यसम्पादन मूल्याङ्कनलाई समेत आधार बनाएर अनुदान सिफारिस गरेको,
- कार्यसम्पादन मूल्याङ्कनका आधारमा वितरित अनुदान = (कूल वित्तीय समानीकरण अनुदान - न्यूनतम अनुदान) x ५%
- आ.व.२०७९/८० मा कार्यसम्पादन मूल्याङ्कनका वापत रू.३ अर्ब ४९ करोड ७२ लाख सिफारिस गरिएको छ । कार्यसम्पादन मूल्याङ्कनका वापत स्थानीय सरकारले न्यूनतम १९ लाख देखि अधिकतम ५५ लाख प्राप्त गर्ने गरि सिफारिस गरिएको छ ।
- आगामी वर्षमा कूल अनुदानमा हुने वृद्धिसँगै स्थानीय तहले कार्यसम्पादनका आधारमा प्राप्त गर्न सक्ने अतिरिक्त अनुदान समेत बढ्दै जाने

सशर्त अनुदान
(Conditional Grant)

सशर्त अनुदानका सैद्धान्तिक आधार

- राष्ट्रिय नीति तथा कार्यक्रम, मानक, पूर्वाधारको अवस्था अनुसार कुनै योजना कार्यान्वयन गर्न नेपाल सरकारले प्रदेश वा स्थानीय तह र प्रदेश सरकारले स्थानीय तहमा हस्तान्तरण गर्ने,
- सशर्त अनुदानको आधार वित्त आयोगले सिफारिस गर्ने,
- सशर्त अनुदान प्रदान गर्दा नेपाल सरकारले योजना कार्यान्वयन गर्ने सम्बन्धमा आवश्यक शर्त तोक्न सक्ने,
- सम्बन्धित प्रदेश तथा स्थानीय तहले त्यस्तो शर्तको पालना गर्नुपर्ने,
- प्रदेशले स्थानीय तहलाई प्रदेश कानूनबमोजिम आयोगले सिफारिस गरेको आधार अनुसार सशर्त अनुदान प्रदान गर्नुपर्ने।
- राष्ट्रिय नीति तथा कार्यक्रम, राष्ट्रिय मानक र पूर्वाधारको अवस्थालाई मध्यनजर गर्दै कुनै योजना तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न सशर्त अनुदानको प्रयोग गर्नुपर्ने ।

सशर्त अनुदानका आधार तय सम्बन्धी मार्गदर्शन

सशर्त अनुदानको आधार तय सम्बन्धी सिफारिसका मार्गदर्शन

देशव्यापी रूपमा राष्ट्रिय नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने,

राष्ट्रिय मानक स्थापित गर्ने वा सोको सुनिश्चितता गर्ने,

प्रदेश तथा स्थानीय तहमा रहेको पूर्वाधारको न्यूनतालाई पूर्ति गर्ने, र

राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय प्रतिबद्धताहरू पूरा गर्ने ।

सशर्त अनुदानको आधार सम्बन्धी सिफारिस

1. (क) संविधानको अनुसूची ५ मा सूचीकृत कामहरु प्रदेश तथा स्थानीय तहका सरकारहरुबाट कार्यान्वयन गराउँदा पूर्वाधार समेतका योजना तथा कार्यक्रमहरू।
2. (ख) प्रदेश सरकारबाट कार्यान्वयन गराउने संविधानको अनुसूची ७ मा भएका कार्यहरु।
3. (ग) प्रदेश तथा स्थानीय सरकारबाट कार्यान्वयन गराउने संविधानको अनुसूची ९ मा दिईएका कार्यहरु।
4. (घ) नेपाल सरकारले प्रदेश सरकार तथा स्थानीय सरकारबाट सञ्चालन गरिनुपर्ने कुनै राष्ट्रिय नीति, योजना तथा कार्यक्रम वा मानक प्रदेश तथा स्थानीय सरकार मार्फत लागु गराउने कार्यक्रमहरु।
5. (ङ) संविधानका अनुसूचीहरू बमोजिम प्रदेश र स्थानीय तहको क्षेत्राधिकारमा पर्ने, तर संघीयता कार्यान्वयन हुनुभन्दा अगाडी देखि नेपाल सरकारबाट शुरुवात भई सञ्चालनमा रहेका, साथै आगामी आर्थिक वर्षमा पनि निरन्तरता दिनुपर्ने कार्यक्रम र आयोजनाहरू।

सशर्त अनुदानको आधार सम्बन्धी सिफारिस.........

(च) नेपाल सरकारवाट बहुवर्षीय ठेक्का स्वीकृत भई नेपाल सरकारको दायित्व सिर्जना भैसकेका स्थानीयस्तरका योजना तथा कार्यक्रमहरू।

(छ) वैदेशिक सहायता अन्तर्गत स्थानीयस्तरमा सञ्चालनमा रहेका योजना तथा कार्यक्रमहरू।

(ज) नेपाल सरकारले गरेका अन्तर्राष्ट्रिय प्रतिबद्धता कार्यान्वयनका लागि प्रदेश तथा स्थानीयस्तरमा सञ्चालन हुने योजना तथा कार्यक्रमहरू।

(झ) कुनै प्रदेश वा स्थानीय तहको कामबाट अरु प्रदेश वा स्थानीय तहलाई प्रभाव पर्ने योजना तथा कार्यक्रमहरु।

(ञ) विशेषत: स्वास्थ्य सेवाको क्षेत्र, पूर्वाधार विकासको क्षेत्र, शिक्षा विकासको क्षेत्र र कृषि उत्पादनको क्षेत्र विशेषका योजना तथा कार्यक्रमहरु।

(ट) कोभिड-१९को महामारीको नकरात्मक प्रभावलाई सम्वोधन गर्न प्रदेश तथा स्थानीय तहबाट संचालन गरिनुपर्ने तत्काल खास योजना तथा कार्यक्रमहरु।

सशर्त अनुदानको उपयोग सम्बन्धमा सुझाब

- नेपाल सरकारले कुनै योजना कार्यान्वयन गर्ने सम्वन्धमा आवश्यक शर्त तोक्ने र सम्वन्धित प्रदेश तथा स्थानीय तहले त्यस्तो शर्तको पालना गर्नुपर्ने व्यवस्था वमोजिम तोकिएका शर्तहरुको पालना गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्ने ।
- नेपाल सरकारले प्रदेश तथा स्थानीय सरकारवाट सशर्तका कुनै योजना वा कार्यक्रम कार्यान्वयन गराउंदा : स्पष्ट, मापनयोग्य र कार्यान्वयनयोग्य शर्तहरू, राष्ट्रिय मापदण्ड र नतिजा सूचकका आधारमा कार्यक्रमको छनौट, नेपाल सरकारका विषयगत मन्त्रालय र सम्वन्धित प्रदेश तथा स्थानीय तहसँगको समन्वयमा कार्यक्रमको तर्जुमा, शुरूमै एकै पटक कार्यक्रम र बजेट विनियोजन, आवश्यकतानुसार प्रदेश र स्थानीय तहलाई नेपाल सरकारका सम्बन्धित निकायवाट प्राविधिक सहयोगसुझाव प्रदान, स्रोतको सुनिश्चितता, कार्यक्रम कार्यान्वयनको अनुगमन र मूल्यांकनमा प्रष्टता ल्याई कार्यान्वयन गराउने व्यवस्था गर्नुपर्ने ।
- प्रदेश तथा स्थानीय सरकारले आफ्नो तहवाट आ-आफ्नो वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम स्वीकृत गरी कार्यक्रम संचालन, कार्यक्रमको लागत प्रभावकारितामा अभिबृद्धि, अनुगमन मूल्यांकन तथा नेपाल

आन्तरिक ॠणको सिमा

(Ceiling of Domestic Borrowing)

आन्तरिक ऋणको सिमा सम्बन्धमा

१. संविधानको धारा २५१को उपधारा (१) को खण्ड (च) बमोजिम समष्टिगत आर्थिक सूचकहरूको विश्लेषण गरी संघ, प्रदेश र स्थानीय सरकारले लिन सक्ने आन्तरिक ऋणको सीमा वित्त आयोगवाट सिफारिस हुने।

२. अन्तर-सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १४ अनुसार :

२.१. नेपाल सरकार, प्रदेश तथा स्थानीय तहले आयोगले सिफारिस गरेको सीमा भित्र रही आन्तरिक ऋण लिन सक्ने **तर प्रदेश तथा स्थानीय तहले आन्तरिक ऋण लिनु अघि नेपाल सरकारको सहमति लिनुपर्ने।**

२.२. नेपाल सरकार तथा प्रदेशले प्रचलित कानुनको अधिनमा रही ऋणपत्र जारी गरी आन्तरिक ऋण उठाउन सक्ने।

स्थानीय तहले ऋण प्राप्त गर्ने पहिलो विधी :

२.३. स्थानीय तहले आन्तरिक ऋण लिन नेपाल सरकारको सहमति माग गर्दा आन्तरिक ऋण लिन खोजिएको योजना, योजनाबाट प्राप्त हुन सक्ने प्रतिफल र उपलब्धि, ऋण भुक्तानी योजना, ऋण दिने संस्थाको विवरण सहितको प्रस्ताव अर्थ मन्त्रालय समक्ष पेश गर्नुपर्ने।

२.४. स्थानीय तहवाट पेश भएको प्रस्ताव कार्यान्वयनयोग्य देखिएमा नेपाल सरकारले सम्बन्धित स्थानीय तहलाई आन्तरिक ऋण लिन सहमति दिन सक्ने।

आन्तरिक ऋणको सिमा सम्बन्धमा.....

स्थानीय तहले ऋण प्राप्त गर्ने दोस्रो विधी :

१. स्थानीय तहले ऋण रकमको उपयोग, भुक्तानीको तरिका तथा समय सीमा उल्लेख गरी नेपाल सरकारसंग ऋण माग गर्न सक्ने,

२. नेपाल सरकारले स्वीकृती दिएमा स्थानिय तहले नेपाल सरकारसंग सम्झौता गरी ऋण लिन सक्ने,

३. नेपाल सरकारबाट प्राप्त ऋण तोकिएको समयमा भुक्तानी नगरेमा नेपाल सरकारले सम्बन्धित स्थानिय तहलाई उपलब्ध गराउने अनुदानबाट त्यस्तो ऋण रकम असुल गर्न सक्ने।

आर्थिक परिसूचकहरु र आन्तरिक ऋण सिमा सम्बन्धी विश्लेषण

- **स्थानीय सरकार :**
- स्थानीय सरकारको सबै खर्च जिम्मेवारी पूरा गर्नका लागि सबै स्रोतबाट प्राप्त रकम पर्याप्त नभई आन्तरिक ऋण लिनुपर्ने हुन सक्ने।
- तर आन्तरिक स्रोत सबल नभइसकेको अवस्थामा स्थानीय सरकार ऋणको थप बोझमा पर्ने अवस्था आउन नदिने गरी ऋण लिनुपूर्व विशेष सावधानी अपनाउनु पर्ने।
- स्थानीय सरकारको आन्तरिक आय र राजस्व वाँडफाँटवाट प्राप्त रकमका आधारमा आर्थिक वर्ष २०७९/८० का लागि सवै स्थानीय तहले परिचालन गर्न सक्ने अनुमानित आन्तरिक स्रोत र राजस्व बाँडफाँटको कुल आय रु १ खर्व ४९ अर्व २५ करोड ७५ लाख देखिएको ।
- आर्थिक वर्ष २०७९/८० को अनुमानित कुल आयको १२ प्रतिशतका दरले आन्तरिक ऋण परिचालन गर्ने सीमा निर्धारण गर्दा स्थानीय तहहरुवाट रु.१७ अर्ब ९१ करोड ९ लाख ऋण परिचालन हुन सक्ने अवस्था देखिएको।

आन्तरिक ऋणको उपयोग

- राष्ट्रिय विकासका लक्ष्य हासिल गर्न राष्ट्रिय अर्थतन्त्र सुदृढ गर्ने कार्यमा सार्वजनिक, निजी, सहकारी र अन्य क्षेत्रबीचको सहभागिता तथा साझेदारी बढाउन मद्दत पुग्ने गरी आन्तरिक ऋणको उपयोग गर्नुपर्ने ।
- आन्तरिक ऋण लिंदा त्यसको उपयोग तथा त्यसले अर्थतन्त्रमा पार्ने प्रभावका बारेमा राम्ररी विचार विश्लेषण गरेर मात्र ऋण लिनुपर्ने ।
- ऋणको भुक्तानी गर्दा अतिरिक्त बोझ महसुस गर्नु नपर्नेगरी र भावी पुस्ताले समेत भुक्तानी गर्नुपर्दा पनि असहजता महसुस गर्न नपर्नेगरि वर्तमानमा आन्तरिक ऋणको परिचालन तथा उपयोग गर्नुपर्ने।
- आन्तरिक ऋणको उपयोग अनुत्पादक क्षेत्रमा हुन नपाओस् भन्ने विषयमा त्यतिकै सजग हुनुपर्ने।
- आन्तरिक ऋणको परिचालनले अर्थतन्त्रमा अनुकूल एवम् प्रतिकूल दुबै प्रभाव पार्न सक्ने हुँदा आन्तरिक ऋणको परिचालन गर्दा अर्थतन्त्रमा अनुकूल प्रभाव पार्नेगरी लागत लाभको विश्लेषण (Cost Benefit Analysis) गरी आन्तरिक ऋणको परिचालन गर्नुपर्ने ।
- राष्ट्रिय अर्थतन्त्र सुदृढ गर्न अनुकूल प्रभाव पार्ने गरी उत्पादनशील कार्यका लागि आन्तरिक ऋणको उपयोग गर्नुपर्ने।

आन्तरिक ऋणको उपयोग.....

- आन्तरिक ऋणको परिचालन पूँजी निर्माण र दीर्घकालीन लाभ दिने प्रकृतिका उत्पादनशील, रोजगारमूलक तथा आन्तरिक आय बढाउने क्षेत्रमा गर्ने।
- ऋण लगानी गरी सञ्चालन हुने परियोजनाबाट प्राप्त हुने लाभ वा आम्दानीबाट सो परियोजनामा लगानी गरिएको ऋणको साँवा र ब्याज भुक्तानी गर्ने सुनिश्चित भएका परियोजनामा मात्र आन्तरिक ऋणको परिचालन गर्ने।
- दीर्घकालीन राष्ट्रिय लक्ष्य हासिल गर्न संघ, प्रदेश र स्थानीय सरकारले समन्वयात्मक रुपमा आर्थिक तथा भौतिक पूर्वाधार निर्माण गर्ने कार्यका लागि आन्तरिक ऋणको उपयोग गर्ने।
- उच्च तथा दिगो आर्थिक वृद्बि हासिल गर्न मद्दत पुग्ने कार्यमा आन्तरिक ऋणको उपयोग गर्ने।
- साधारण प्रकृतिका र प्रशासनिक खर्चका लागि आन्तरिक ऋण उपयोग नगर्ने।
- अनुत्पादक क्षेत्रमा आन्तरिक ऋणको उपयोग नगर्ने।

प्राकृतिक स्रोत सम्बन्धमा

प्राकृतिक स्रोतबाट प्राप्त रोयल्टी बाँडफाँटको सिफारिस

- अन्तर-सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन २०७४ को दफा ७ को उपदफा (२) को अनुसूची ४ बमोजिम नेपाल सरकारलाई, *प्रभावित हुने सम्बन्धित प्रदेश सरकारलाई र प्रभावित हुने सम्बन्धित स्थानीय तहलाई* रोयल्टी बाँडफाँट हुने,
- रोयल्टीका शीर्षक,
  - पर्वतारोहणबाट प्राप्त रोयल्टी,
  - विद्युतबाट प्राप्त रोयल्टी,
  - वनबाट प्राप्त रोयल्टी,
  - खानी तथा खनिजबाट प्राप्त रोयल्टी,
  - पानी तथा अन्य प्राकृतिक स्रोत (*दूर सञ्चार सेवा रेडियो फ्रिक्वेन्सी* समावेश गरिएको)

प्राकृतिक स्रोतको रोयल्टी बाँडफाँड (प्रतिशतमा)

क्र सं	रोयल्टीको शिर्षक	नेपाल सरकार	सम्बन्धित प्रदेश	सम्बन्धित स्थानीय तह
१	पर्वतारोहण	५०	२५	२५
२	विधुत	५०	२५	२५
३	वन	५०	२५	२५
४	खानी तथा खनिज	५०	२५	२५
५	पानी तथा अन्य प्राकृतिक स्रोत -/]l8of] lk|mSj]G;L jf b"/ ;+~rf/_	५०	२५	२५

प्राकृतिक स्रोतबाट प्राप्त हिस्सा बाँडफाँड सम्बन्धमा

प्राकृतिक स्रोतबाट प्राप्त रोयल्टीको हिस्सा निर्धारण देहायका आधारमा गरिएको :

- परिचालित प्राकृतिक स्रोतको अवस्थिती (Location / Lease Area / Quarry Area)
- प्राकृतिक स्रोतको परिचालनबाट प्रभावित क्षेत्र (Affected Area)
- परिचालित प्राकृतिक स्रोत उपरको निर्भरता (Dependency)
- प्रतिफलबाट लाभान्वित जनसंख्या (Benefited Population)
- प्राकृतिक स्रोतको संरक्षण र दीगो व्यवस्थापनमा सहभागिता (Effort on Sustainable Conservation of Natural Resources) ।

पर्वतारोहण रोयल्टी बाँडफाँटसम्बन्धी सिफारिस

- भौगोलिक अवस्थिति
  - हिमाल रहेको स्थानीय तह
  - हिमाल रहेको स्थानीय तहसँग जोडिएको स्थानीय तह(हरू)
- आधार शिविर रहेको स्थानीय तह
- प्रभावित क्षेत्रको क्षेत्रफल
  - हिमाल रहेको स्थानीय तह
  - हिमाल रहेको स्थानीय तहसँग जोडिएको स्थानीय तह(हरू)
- प्रभावित क्षेत्रको जनसख्या
  - हिमाल रहेको स्थानीय तह
  - हिमाल रहेको स्थानीय तहसँग जोडिएको स्थानीय तह(हरू) ।

kj{tf/f]x0f kl/rfngaf6 k|fKt /f]oN6L ljt/0f l;kmfl/;sf] nflu lnOPsf cfwf/ tyf

qm =;= =	cfwf/x?	pkef/	ef/ k|lt;tdf
!	भौगोलिक अवस्थिति हिमाल रहेको स्थानीय तह हिमाल रहेको स्थानीय तहसँग जोडिएको स्थानीय तह(हरू)	^) $)	$)
@	आधार शिविर रहेको स्थानीय तह		!)
#	प्रभावित क्षेत्रको क्षेत्रफल हिमाल रहेको स्थानीय तह हिमाल रहेको स्थानीय तहसँग जोडिएको स्थानीय तह(हरू)	^) $)	@%
$	प्रभावित क्षेत्रको जनसख्या हिमाल रहेको स्थानीय तह हिमाल रहेको स्थानीय तहसँग जोडिएको स्थानीय तह(हरू) ।	^) $)	@%

विद्युत रोयल्टी बाँडफाँटका आधारहरु

- भौगोलिक अवस्थिति
  - **मुख्य क्षेत्र** विद्युतका संरचनाहरू रहेको स्थानीय तह(हरू)
  - **प्रभावित क्षेत्र** विद्युत परियोजनावाट प्रभावित स्थानीय तह(हरू)
  - **वरिपरिको क्षेत्र** विद्युत परियोजनास्थल वरपरको तल्लो र उपल्लो तटीय स्थानीय तह(हरू)
- प्रभावित क्षेत्र (स्थानीय तह)को क्षेत्रफल
  - विद्युतका संरचहनाहरू भएका स्थानीय तह(हरू)
  - विद्युतका संरचनाद्वारा प्रभावित हुने स्थानीय तह(हरू)
  - विद्युतका संरचनाका वरिपरिका स्थानीय तह(हरू)
- प्रभावित क्षेत्र (स्थानीय तह)को जनसंख्या
  - विद्युतका संरचहनाहरू भएका स्थानीय तह(हरू)
  - विद्युतका संरचनाद्वारा प्रभावित हुने स्थानीय तह(हरू)
  - विद्युतका संरचनाका वरिपरिका स्थानीय तह(हरू) ।

ljB'taf6 k|fKt /f]oN6L lx:;f af'8kmf'6fsf] cfwf/ / 9frf

;"rs jf cfwf/	cfGtl/d 9f"rf -pk;"rssf] ef/ k|lt;tdf_	9f"rf hDdf ef/ k|lt;tdf
!=Eff}uf]lns cjl:ylt s= d'Vo If]q -ljB'tsf] ;+/rgfx? ePsf] If]q_ v= k|efljt If]q -cfof]hgfaf6 k|efljt IF]q_ u= jl/kl/sf If]q -cfof]hgfsf] tNnf] jf pkNnf] tl6o If]q_	 %) #) @)	%)
@= k|efjlt If]qsf] If]qkmn s= d'Vo If]q -ljB'tsf] ;+/rgfx? ePsf] If]q_ v= k|efljt If]q -cfof]hgfaf6 k|efljt IF]q_ u= jl/kl/sf If]q -cfof]hgfsf] tNnf] jf pkNnf] tl6o If]q_=	%) #) @)	@%
#= k|efljt IF]qsf] hg;+vof s= d'Vo If]q -ljB'tsf] ;+/rgfx? ePsf] If]q_ v= k|efljt If]q -cfof]hgfaf6 k|efljt IF]q_ u= jl/kl/sf If]q -cfof]hgfsf] tNnf] jf pkNnf] tl6o If]q_	 %) #) @)	@%

वनको रोयल्टी बाँडफाँटसम्बन्धी सिफारिस

<u>राष्ट्रिय वनको रोयल्टी</u>

– वनको अवस्थिति (वन रहेको स्थानीय तह)
– वनको क्षेत्रफल (स्थानीय तहमा रहेको वनको क्षेत्रफल)
– वन क्षेत्र रहेको स्थानीय तहको जनसंख्या
– वनमा आश्रित जनसंख्या
– वनको संरक्षण र दिगो व्यवस्थापनमा सहभागिता
– स्थानीय तहमा मध्यवर्ती क्षेत्रको अवस्थिति

<u>संरक्षित क्षेत्रको रोयल्टी</u>

– संरक्षित क्षेत्रको मध्यवर्ती क्षेत्रको क्षेत्रफल
– संरक्षित क्षेत्रको मध्यवर्ती क्षेत्रको जनसंख्या
– संरक्षित क्षेत्रको संरक्षण र दिगो व्यवस्थापनमा सहभागिता।

jgaf6 k|fKt /f]oN6Lsf] lx:;f af"8kmf""6sf] cfwf/ tyf 9f"rf

cfwf/ -;"rs_	9f"rf -ef/ k|lt;tdf_
!=jgsf] cjl:ylt -jg /x]sf] :yfgLo tx_	@)
@=jgsf] If]qkmn -:yfgLo txdf jgsf] If]qkmn_	$)
#= :yfgLo txsf] hg;+vof	@)
$= jgdf cfl>t hg;+Vof %+ jgsf] ;+/If0f tyf lbuf] Joj:yfkgdf ;xeflutf	!) !)

;+/lIft If]qaf6 k|fKt /f]oN6L ljt/0fsf] cfwf/ tyf 9f"rf

cfwf/ -;"rs_	9f"rf -ef/ k|lt;tdf_
! :yfgLo txdf dWojlt{ If]q jf ;+/If0f If]qsf] cjl:ylt	!)
@= dWojlt{ If]q jf ;+/If0f If]qsf] If]qkmn_	$)
#= dWojlt{ If]q jf ;+/If0f If]qsf] hg;+Vof	#%
$= dWojlt{ If]q jf ;+/lIft If]qsf] ;+/If0f tyf lbuf] Joj:yfkgdf ;xeflutf	!%

खानी रोयल्टी बाँडफाँटसम्बन्धी सिफारिस

- भौगोलिक अवस्थिति
  - खानी उत्खनन् क्षेत्र भएको स्थानीय तह (Quarry Area)
  - खानी उत्खनन्का लागि अनुमति दिइएको क्षेत्र (Lease Area Location)
- अनुमति क्षेत्रभित्रको प्रभावित क्षेत्रको क्षेत्रफल (Affected Area inside Lease Area)
- अनुमति क्षेत्रभित्रको प्रभावित क्षेत्रको जनसङ्ख्या (Affected Population inside Lease Area)

vfgL tyf vlgh kbfy{ kl/rfngaf6 k|fKt /f]oN6L ljt/0f l;kmfl/;sf nflu lnOPsf] cfwf/ tyf ef/

qm =;+=	cfwf/	pk ;"rs	Eff/ - k|lt;tdf_
!	भौगोलिक अवस्थिति s= खानी उत्खनन् क्षेत्र भएको स्थानीय तह (Quarry Area) v= खानी उत्खननका लागि अनुमति दिइएको क्षेत्र (Lease Area Location)	^) $)	%)
@	अनुमति क्षेत्रभित्रको प्रभावित क्षेत्रको क्षेत्रफल (Affected Area inside Lease Area)		#)
#	अनुमति क्षेत्रभित्रको प्रभावित क्षेत्रको जनसङ्ख्या (Affected Population inside Lease Area)		@)
			!))

/]l8of] lk|mSjG;Laf6 k|fKt /f]oN6L lit/0fsf] cfwf/

!= :yfgLo tx jf kflnsfsf] If]qkmn

@= kflnsfleq /x]sf] la6LP; 6fj/sf] ;+Vof

#= kflnsfleq a;f]af; ug]{ s"n hg;+Vof

$=:yfgLo txdf df]jfOn k|of]u ug]{ kl/jf/sf] k|lt;t

b"/;+~rf/ kl/rfngaf6 k|fKt /f]oN6L ljt/0f ug{ l;kmfl/;sf nflu lnOPsf ;"rsf tyf ef/

qm =;+ =	;"rs	ef/ k|lt;tdf
!	:yfgLo tx jf kflnsfsf] If]qkmn	#)
@	kflnsfleq /x]sf] la6LP; 6fj/sf] ;+Vof	#)
#	kflnsfleq a;f]jf; ug]{ s"n hg;+Vof	@%
$	yfgLo txdf df]jfOn k|of]u ug]{ kl/jf/sf] k|lt;t	!%

रोयल्टी बाँडफाँटबाट प्राप्त रकमको उपयोग

- प्रभावित क्षेत्र र तहाँका प्रभावित जनतालाई प्रभावका आधारमा समन्यायिक रुपमा हित हुने गरी रोयल्टी बाँडफाँट, वितरण र उपयोग गर्नुपर्ने।
- प्राकृतिक स्रोत र साधनमा स्थानीय समुदायको जिवनयापन आश्रित हुने, स्रोतको संरक्षण र सम्बर्धनमा स्थानीय समुदायको योगदान हुने र स्रोतको परिचालन गर्दा स्थानीय समुदाय प्रभावित हुनसक्ने हुँदा उनीहरुको संरक्षण, संबर्धन लगायतका प्राथमिकताका क्षेत्रका समेत उपयोग गर्नुपर्ने।

..........रोयल्टी बाँडफाँटबाट प्राप्त रकमको उपयोग

रोयल्टी शीर्षक	प्राकृतिक स्रोत परिचालनबाट प्राप्त रोयल्टी रकम उपयोगका संभावित क्षेत्रहरु
पर्वतारोहण बाट प्राप्त रोयल्टी रकम	• लश्कर मार्ग वा आधार शिविर पहुँच मार्ग निर्माण/मर्मत सुधार कार्य, • पर्यटन पदमार्ग निर्माण/मर्मत सुधार कार्य, • आधार शिविर स्थलमा पुर्वाधार निर्माण/मर्मत सुधार कार्य, • आरोहीका लागि क्याम्पिङ्ग साइट निर्माण/मर्मत सुधार कार्य, • आरोही र कामदारका लागि विश्राम स्थल (Porter shelter) निर्माण/मर्मत सुधार कार्य, • हिमालचुलीचुलीमा एङ्कर रोप जडान गर्ने (Anchor rope fixing) कार्य, • आरोहणका क्रममा उत्सर्जित फोहोरमैला संकलन तथा व्यवस्थापन सहितका सरसफाई सम्बन्धी कार्य, • आरोहण सम्बन्धी सूचना तथा संचार केन्द्र निर्माण र संचालन (इन्टरनेट, सूचनामूलक सामग्री, संकेत चिन्ह समेत) सम्बन्धी कार्य, • पर्यटक प्रहरीका लागि प्रहरी विट निर्माण/मर्मत सुधार कार्य, • लश्कर मार्ग वा आधार शिविर पहुँच मार्गमा पर्ने स्वास्थ्य संस्थाको सुधार तथा स्तरोन्नति कार्य, • पर्वतारोहण सेवा सम्बन्धी जनशक्तिका लागि आधारभूत एवं उच्चस्तरीय तालिम तथा सीप विकास एवं चेतनामूलक कार्यक्रम, • आरोहण दल र भरिया/पोर्टरको खोज तथा उद्दार सम्बन्धी कार्य, • आरोहणका क्रममा ज्यान गुमाएका तथा अङ्गभङ्ग भएका सम्बन्धित स्थानीय तहका आरोहीको परिवारलाई राहत उपलब्ध गराउने कार्य, • पर्वतीय संग्रहालय निर्माण/मर्मत सुधार कार्य, • पर्वतारोहण आचरण सम्बन्धी आचारसंहिता एवं जानकारी पुस्तिका प्रकाशन तथा वितरण सम्बन्धी कार्य, आदि।

..........उपयोग

रोयल्टी शीर्षक	प्राकृतिक स्रोत परिचालनबाट प्राप्त रोयल्टी रकम उपयोगका संभावित क्षेत्रहरु
विद्युतबाट प्राप्त रोयल्टी रकम	• जलाधार क्षेत्रको संरक्षण (नाली व्यवस्थापन, छेका पर्खाल निर्माण, हरित सडक निर्माण, वायो-इन्जिनियरिङ्ग प्रविधि अवलम्वन, जलाशय संरक्षण तथा नदी नियन्त्रण) सम्वन्धी कार्य, • संरचना रहेको क्षेत्र वरिपरि पुनर्भरण वा रिचार्ज पोखरी निर्माण तथा संरक्षण/मर्मत सुधार कार्य, • जलस्रोतको दिगो उपयोग, जलाधार व्यवस्थापन (Water-shed Management) र जलविद्युत संरचना संरक्षण सम्बन्धी स्थानीय जनतालाई सचेतनामूलक कार्यक्रम, • तल्लो तटीय सुख्खा क्षेत्रमा सिंचाई तथा खानेपानी संरचना निर्माण तथा मर्मत संभार कार्य, • ग्रामीण विद्युतीकरण सम्बन्धी कार्य, • तल्लो तटीय क्षेत्रमा नदी नियन्त्रण र संरक्षण सम्बन्धी कार्य, • बाँध/इन्टेक वरिपरिको जलाशयमा माछापालन कार्य, • विस्थापन भै पुनःस्थापित परिवार तथा नदीको पानीमा आश्रित समुदायका लागि सीप विकास कार्यक्रम, • प्राकृतिक विपद पूर्व सावधानी तथा उद्दार कार्य, • जलाशयमा आधरित पर्या–पर्यटन र अन्य उद्यम संचालन गर्ने, आदि।

............रकमको उपयोग

रोयल्टी शीर्षक	प्राकृतिक स्रोत परिचालनबाट प्राप्त रोयल्टी रकम उपयोगका संभावित क्षेत्रहरु
वनबाट प्राप्त रोयल्टी रकम	• नाङ्गोस्थान/खाली डाँडा/खुला जमिन तथा आगलागी एवम् पहिरोबाट क्षति पुगेको वनमा वृक्षारोपण र हरियाली प्रर्वद्धन सम्वन्धी कार्य, • अग्नी नियन्त्रण रेखा निर्माण/व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य, • प्रकोप तथा पहिरो नियन्त्रण एवम् जलाधार क्षेत्र संरक्षण कार्य, • वन्यजन्तु र मानव बीचको द्वन्द्व व्यवस्थापनका लागि पूर्वाधार निर्माण तथा राहत वितरण कार्य, • मनोरन्जन पार्क, उद्यान निर्माण तथा संरक्षण कार्य, • संरक्षित क्षेत्रभित्र आवश्यक पूर्वाधार (मचान, पोखरी, बाटो, पुल) निर्माण/मर्मत संभार कार्य, • ताल तलैया तथा पोखरीहरुको संरक्षण, सम्वर्द्धन तथा निर्माण कार्य, • जैविक विविधता, वन्यजन्तु र तिनको वासस्थान तथा दूर्लभ वन्यजन्तु र वनस्पतिको संरक्षण तथा व्यवस्थापन कार्य, • जडिवुटी खेती तथा हरित एवम् गैरकाष्ठ उद्यम प्रवर्द्धन कार्य, • वन पैदावारको संरक्षण तथा दिगो उपयोग सम्बन्धी सचेतनामूलक कार्यक्रम र पर्यापर्यटन प्रवर्द्धन सम्बन्धी कार्यक्रम, • संरक्षित क्षेत्रहरुबाट प्रभावित समुदायको लागि आयमूलक कार्यक्रम, • प्राकृतिक सम्पदाको अभिलेख (Information about natural heritage) • वन तथा वातावरण सम्बन्धी आचारसंहिता निर्माण, • प्राकृतिक पुनर्उत्पादन कार्यक्रम (Natural regeneration program), • दिगो वन व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य, • संरक्षण शिक्षा कार्यक्रम, • लोपोन्मुख प्रजातिहरुको संरक्षण एवम् व्यवस्थापन, • अवैध वन्यजन्तु नियन्त्रण एवम् रोकथाम कार्य, आदि।

.... रकमको उपयोग

रोयल्टी शीर्षक	प्राकृतिक स्रोत परिचालनबाट प्राप्त रोयल्टी रकम उपयोगका संभावित क्षेत्रहरु
खानी तथा खनिजबाट प्राप्त रोयल्टी रकम	• खनिज पदार्थको उत्खनन्, उत्पादन, संरक्षण, प्रवर्द्धन, सम्वर्द्धन र विकास सम्बन्धी कार्य, • खनिज पदार्थ ढुवानी सडकपेटी निर्माण कार्य, • खनिज क्षेत्र वरिपरि स्थानीय बासिन्दाहरुको लागि वैकल्पिक पैदलमार्ग निर्माण कार्य, • खानी संचालनका समयमा विद्यालय एवम् बस्ती क्षेत्रमा आवतजावतका लागि सडक पार गर्न आकाशे पुल (Overhead bridge) निर्माण कार्य, • उत्खनन् क्षेत्रमा छेकवार (Barricade) निर्माण तथा व्यवस्थापन कार्य, • खानीबाट निष्कासित विकार (Wastage) व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य, • खनिज क्षेत्रको सहजीकरण सम्बन्धी कार्य, • खनिज उत्खनन् स्थलदेखि उत्पादन स्थलसम्मको वातावरणीय संरक्षण एवम् प्रवर्द्धन तथा सो क्षेत्रमा पर्न सक्ने जोखिम न्यूनीकरण कार्यक्रम, • खनिज क्षेत्रबाट प्रभावित समुदायको लागि सचेतना एवम् रोजगार प्रवर्द्धन सम्वन्धी कार्यक्रम,

b'/;+~rf/ ;]jfsf] /]l8of] lk|mSj]G;Laf6 k|fKt /f]oN6L nufgL ug{ lbOPsf] ;'emfjx?

- /]l8of] lk|mSj]G;L lf]qdf ljsfl;t ePsf gljtd k|ljlw tyf cEof;x?sf] cWoog cg';fGwg tyf tYof8s ;+sng ug]{ .
- l8lh6n ;fIf/tf j9fpg] .
- cfO{= 6L= kfs{ jgfpg] .
- ;"rgf k|ljlwsf] k|of]uaf6 x'g ;Sg] gsf/fTds k|efj sd ug]{ sfo{ tyf hgtr]tgfd"ns sfo{qmd ;+rfng ug]{ .
- ljB'lto pks/0f ;DjGwL kmf]xf]/d}nf Joj:yfkg ;DjlGw sfo{ .
- b'/;+~rf/ ;]jfsf] pkef]Qmx?nfO{ /]l8of] lk|mSjG];Ldf cfwfl/t gljtd k|ljlwx?sf] k|of]udf e/ kbf]{ tyf u'0f:t/Lo b"/;+?df kx''r k'¥ofpg] sfo{ .
- b'/;+~rf/ ;]jfsf] gljtd k|ljlwx? cfd pkef]Qm ;dIf ;xh tyf k|lt:kwf{Tds ?kdf k'¥ofpg] k|ljlwdf nufgL ug]{{ .

dgf¨ lhNnfsf :yfgLo txx?n] k|fKt ug]{ /fh:j af8kmf+6sf] lx:;f

qm =;=	kflnsfsf] gfd	/fhZjsf] lx:;f	;jf/L ;fwg s/	/]l8of] lk|mSjG;L /f]oN6Lsf] lx:;f	jg /f]oN6Lsf] lx:;f
!	gfkf{ e"dL uf=kf=	)=)))%*&(	)=))$#%^^)	)=))@!&$	)=!*(!
@	dgf¨ lg:of¨ ufpkflnsf	)=)))%*&(	)=))$^(#!$	)=))!(^^	)=@$#*
#	Rffd] ufpkflnsf	)=)))%*&(	)=))!!^@%(	)=)))^%%	)=@)$(
$	gf;f] ufpkflnsf	)=)))%*&(	)=))&)(#*%	)=))!(^@	)=#^@@

of]hgf / jh]6

jh]6 / of]hgfsf] kl/efiff

१. पूर्वानुमान (साधन स्रोतको)

२. प्राथमिकीकरण (खर्चको)

बजेट

राजश्व (पूर्वानुमान)

- ❖ गत आ.व. को बचत
- ❖ आन्तरिक राजश्व
  - ✓ सवारी साधन कर 6०%
  - ✓ मनोरञ्जन कर 4०%
  - ✓ विज्ञापन कर 4०%
  - ✓ घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क...........4०%
  - ✓ सेवा शुल्क, दस्तुर
  - ✓ पर्यटन शुल्क
  - ✓ दण्ड जरिवाना

राजश्व (पूर्वानुमान)

- ❖ राजश्व बाँडफाँड
- ❖ अनुदान
  - ✓ समानीकरण अनुदान
  - ✓ सशर्त अनुदान
  - ✓ विशेष अनुदान
  - ✓ समपूरक अनुदान
- ❖ आन्तरिक ऋण

बजेट क्रमश....

खर्चतर्फः

- शिक्षा
- स्वास्थ्य
- सडक
- कृषि
- खानेपानी
- पशु स्वास्थ्य
- विपद् व्यवस्थापन

प्राथमिकीकरण?

- गुणस्तरीय शिक्षा वा पक्की सडक?
- पशु स्वास्थ्य वा आधारभूत स्वास्थ्य?
- कृषी वा सडक?

प्राथमिकीकरणः

- दूर दृष्टीः
  - गन्तव्य (Destination)
  - दिशा (Direction)
    - Election manifesto
    - मौलिक अधिकार
    - दिगो विकास लक्ष्य
    - नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारको दूर दृष्टी
    - वित्तीय हस्तान्तरणका लागि उपयोग गरिएका सूचकहरु
    -

कसरी प्राथमिकीकरण गर्ने?

- वार्डः सेवा प्रवाह इकाई, योजना प्रक्रियाको थालनी गर्ने इकाई
- पालिकाः योजना इकाई, विकास इकाई, शासकीय इकाई ।
- जिल्लाः समन्वय इकाई, संघ र प्रदेशको सेवा प्रवाह इकाई,
- प्रदेश निर्वाचन क्षेत्रः प्रदेशमा राजनैतिक प्रतिनिधित्व गर्ने इकाई,
- प्रदेशः शासकीय इकाई, योजना इकाई, विकास इकाई
- संघीय निर्वाचन क्षेत्रः संघमा राजनैतिक प्रतिनिधित्व गर्ने इकाई,
- संघः शासकीय इकाई, योजना इकाई, विकास इकाई

cfof]usf af/] hfgsf/L ;|f]tx?

- P]g, sfg"g, lgofjnL,
- Afflif{s k|ltj]bgx?
- /0fgLlt of]hgf
- ;+~rf/ /0fgLlt
- hfgsf/L k'l:tsf
- :dfl/sf
- a]e;fO6 M
www.nnrfc.gov.np

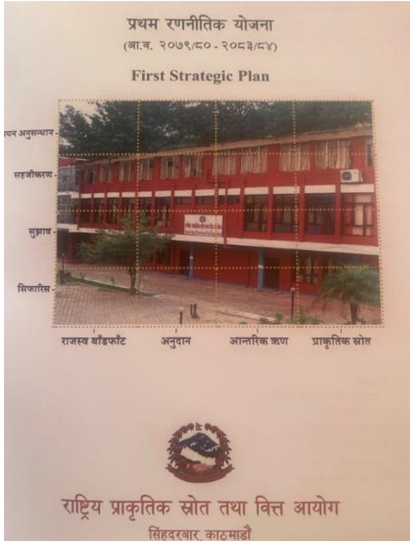

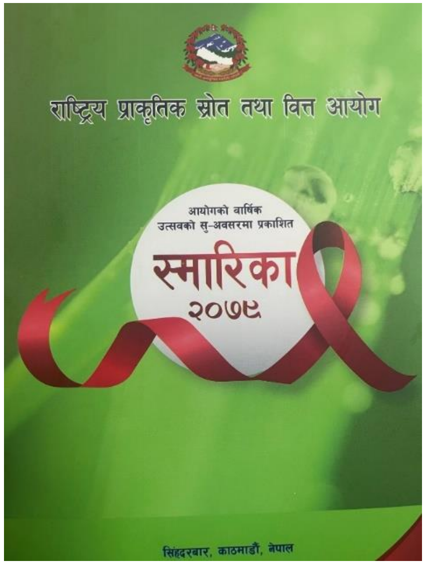

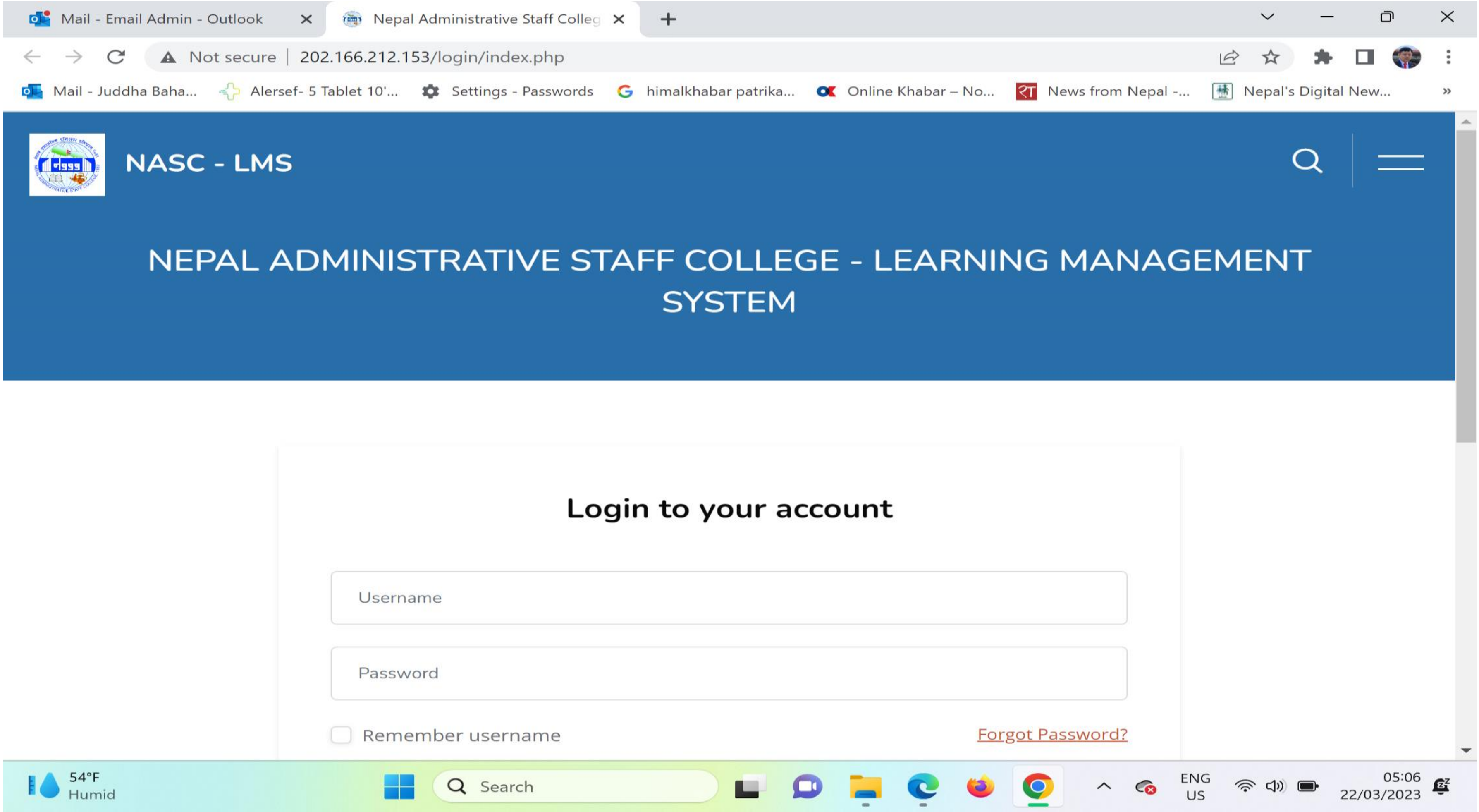
Mail - Email Admin - Outlook
Nepal Administrative Staff Colleg
Not secure | 202.166.212.153/login/index.php
Mail - Juddha Baha...
Alersef- 5 Tablet 10'...
Settings - Passwords
himalkhabar patrika...
Online Khabar – No...
News from Nepal -...
Nepal's Digital New...
NASC - LMS
NEPAL ADMINISTRATIVE STAFF COLLEGE - LEARNING MANAGEMENT SYSTEM
Login to your account
Username
Password
Remember username
Forgot Password?
54°F
Humid
Search
ENG
US
05:06
22/03/2023

सम्पर्क:

राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग, सिंहदरबार, काठमाडौं।

Phone number: ०१ ४२००६७९, ४२००५९२, ४२००८७२ (01 4200679 , 4200592, 4200872)

Fax number : ०१ ४२००५९३ (01 4200593)

Website: www.nnrfc.gov.np

Email: info@nnrfc.gov.np

धन्यवाद